YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

2 päivänä joulukuuta 2004 *

Asiassa C-398/03,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä,

jonka Helsingin hallinto-oikeus (Suomi) on esittänyt 22.9.2003 tekemällään välipäätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 24.9.2003, asiassa, jonka on pannut vireille

E. Gavrielides Oy,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts (esittelevä tuomari) sekä tuomarit J. N. Cunha Rodrigues ja K. Schiemann,

julkisasiamies: J. Kokott,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

* Oikeudenkäyntikieli: suomi.

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 16.9.2004 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— E. Gavrielides Oy, edustajanaan E. Gavrielides,

— Kreikan hallitus, asiamiehinään K. Marinou ja V. Kontolaimos,

— Suomen hallitus, asiamiehenään A. Guimaraes-Purokoski,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään E. Paasivirta, B. Doherty ja P. Aalto,

kuultuaan julkisasiamiehen 23.9.2004 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee torjunta-ainejäämien enimmäismäärien vahvistamisesta tietyille kasvikunnasta peräisin oleville tuotteille, mukaan lukien hedelmät ja

vihannekset, 27 päivänä marraskuuta 1990 annetun neuvoston direktiivin 90/642/ETY (EYVL L 350, s. 71), sellaisena kuin se on muutettuna 22.6.2000 annetulla komission direktiivillä 2000/42/EY (EYVL L 158, s. 51; jäljempänä direktiivi 90/642), tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisena on E. Gavrielides Oy -niminen yhtiö (jäljempänä Gavrielides) ja vastapuolena Suomen tullihallitus ja jossa on kyse päätöksistä, joilla viimeksi mainittu on kieltänyt Gavrielidesilta viininlehtien tuonnin Suomeen.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

3 Direktiivin 90/642 1 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Tätä direktiiviä sovelletaan tuotteisiin, jotka kuuluvat liitteen I ensimmäisessä sarakkeessa lueteltuihin tuoteryhmiin, joista toisessa sarakkeessa esitetään esimerkkejä, sikäli kuin näihin ryhmiin kuuluvat tuotteet tai kolmannessa sarakkeessa esitettyjen tuotteiden osat saattavat sisältää tiettyjen torjunta-aineiden jäämiä."

4 Direktiivin 90/642 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

"Edellä 1 artiklassa tarkoitetut ryhmien tuotteet tai soveltuvin osin tuotteiden osat eivät saa liikkeeseen laskettaessa sisältää liitteessä II tarkoitetussa luettelossa ilmoitettua suurempia torjunta-ainejäämiä."

5 Direktiivin 90/642 liitteessä I on direktiivin 1 artiklassa tarkoitettujen tuoteryhmien ja tuotteiden luettelo.

6 Kyseisen liitteen ensimmäiseen sarakkeeseen sisältyy muun muassa marjojen ja pienhedelmien tuoteryhmä. Tähän ryhmään luettavista tuotteista mainitaan toisessa sarakkeessa tuoreet viinirypäleet ja viinin valmistamiseen tarkoitetut viinirypäleet. Torjunta-ainejäämien enimmäismääriä sovelletaan kolmannen sarakkeen mukaan "koko tuotteeseen kantojen poistamisen jälkeen".

7 Kyseisen liitteen ensimmäisessä sarakkeessa mainitaan myös tuoteryhmä lehtivihannekset ja tuoreet yrtit. Tähän ryhmään luettavista tuotteista mainitaan toisessa sarakkeessa yrtit. Jäämien enimmäismääriä sovelletaan kolmannen sarakkeen mukaan "koko tuotteeseen pilaantuneiden päällyslehtien, juurien ja (tarvittaessa) maa-aineksen poistamisen jälkeen".

8 Direktiivin 90/642 liitteessä II vahvistetaan torjunta-ainejäämien enimmäismäärät kyseisen direktiivin 1 artiklassa tarkoitetuille eri tuotteille tai tuotteiden osille. Liitteessä mainitaan muun muassa marjojen ja pienten hedelmien ryhmässä syötäväksi tarkoitetut ja viinin valmistuksessa käytettävät viinirypäleet sekä lehtivihannesten ja yrttien ryhmässä yrttien alaryhmä. Tässä viimeksi mainitussa alaryhmässä on tuotteiden luettelo, jossa mainitaan kirveli, ruohosipuli, persilja ja yrttiselleri, ja lisäksi siinä on nimike "Muut".

9 Liitteen II mukaan klorpyrifossin sallittu enimmäismäärä on syötäväksi tarkoitettujen ja viinin valmistuksessa käytettävien viinirypäleiden osalta 0,5 mg/kg ja yrttien osalta 0,05 mg/kg.

10 Tämän saman liitteen mukaan fenarimolin sallittu enimmäismäärä on syötäväksi tarkoitettujen ja viinin valmistuksessa käytettävien viinirypäleiden osalta 0,3 mg/kg ja yrttien osalta 0,02 mg/kg.

11 Direktiivi 90/642 on pantu täytäntöön Suomen oikeudessa kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksellä eräiden torjunta-aineiden enimmäismääristä hedelmissä ja vihanneksissa sekä viljoissa, munissa ja munavalmisteissa (896/1999).

12 Tämän päätöksen 3 §:n 1 momentissa viitataan torjunta-aineiden enimmäismäärien osalta kyseisen päätöksen liitteessä olevaan vierasaineluetteloon. Vierasaineluettelossa toistetaan tämän tuomion 9 ja 10 kohdassa mainitut määrät siltä osin kuin kyse on klorpyrifossin ja fenarimolin sallituista enimmäismääristä viinirypäleissä ja yrteissä.

Riidan perustana olevat tosiseikat ja ennakkoratkaisukysymykset

13 Gavrielides halusi maaliskuussa 2002 tuoda Suomeen erän riisillä täytettyjä viininlehtikääryleitä ja heinäkuussa 2002 erän suolaveteen säilöttyjä viininlehtiä.

14 Suomen tullilaitoksen tullilaboratorio otti näistä tuotteista näytteitä määrittääkseen näiden tuotteiden torjunta-ainejäämien pitoisuudet, ja se totesi, että täytettyjen viininlehtikääryleiden viininlehdissä oli klorpyrifossia 0,28 mg/kg ja että suolaveteen säilötyissä viininlehdissä oli klorpyrifossia 0,11 mg/kg ja fenarimolia 0,14 mg/kg.

15 Tämän analyysin tulosten perusteella ja katsoen, että torjunta-aineiden enimmäisjäämiä koskevaa lainsäädäntöä sovellettaessa viininlehdet kuuluvat lehtivihannesten ja tuoreiden yrttien ryhmään, jossa ne on samaistettava yrtteihin, Suomen tullihallitus kielsi 29.7. ja 12.8.2002 tekemillään päätöksillä näiden tuotteiden maahantuonnin, maastaviennin, kaupanpidon, tarjoilun ja muun luovutuksen sillä perusteella, että näissä tuotteissa todetut torjunta-ainejäämien pitoisuudet ylittivät yrttien osalta klorpyrifossille ja fenarimolille vahvistetut enimmäismäärät.

16 Gavrielides on hakenut Helsingin hallinto-oikeudelta muutosta näihin Suomen tullihallituksen päätöksiin ja vaatinut niiden kumoamista.

17 Helsingin hallinto-oikeus toteaa, että kansallinen lainsäädäntö on samansisältöinen asiaa koskevan yhteisön lainsäädännön kanssa, ja katsoo, että pääasian ratkaisu riippuu siitä, onko direktiiviä 90/642 tulkittava siten, että siinä on vahvistettu sitovat enimmäismäärät viiniköynnöksen lehtien klorpyrifossi- ja fenarimolijäämille.

18 Koska tätä kysymystä koskevaa oikeuskäytäntöä ei ole, Helsingin hallinto-oikeus on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko neuvoston 27 päivänä marraskuuta 1990 antaman direktiivin torjunta-ainejäämien enimmäismäärien vahvistamisesta tietyille kasvikunnasta peräisin oleville tuotteille, mukaan lukien hedelmät ja vihannekset (90/642/ETY), sellaisena kuin se on myöhempine muutoksineen, I artiklan I kohtaa tulkittava siten, että direktiiviä sovelletaan viiniköynnöksen lehtiin?

2) Jos direktiivi soveltuu,

a) onko direktiivin liitettä I tulkittava siten, että viiniköynnöksen lehdet luokitellaan tuoteryhmään *lehtivihannekset ja tuoreet yrtit,* ja liitettä II siten, että viiniköynnöksen lehdet luokitellaan kohtaan *yrtit, muut*?

b) Mihin tuoteryhmään ja kohtaan viiniköynnöksen lehdet on luokiteltava, jos niitä ei tule luokitella kohtaan *yrtit, muut*?"

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

19 On selvää, että viininlehtiä ei mainita direktiivissä 90/642 eikä sen liitteissä.

20 Esittämillään kysymyksillä kansallinen tuomioistuin tiedustelee, onko siitä huolimatta, että viininlehtiä ei mainita direktiivissä 90/642 eikä sen liitteissä, kyseistä direktiiviä tulkittava siten, että sitä sovelletaan viininlehtiin, ja jos vastaus tähän kysymykseen on myöntävä, mihin tuoteryhmään ja nimikkeeseen tämä tuote on luokiteltava.

21 Tältä osin on todettava, että direktiivin 90/642 1 artiklan 1 kohdassa, jossa määritellään kyseisen direktiivin soveltamisala, luokitellaan "esimerkeiksi" tuotteet, jotka kuuluvat kyseisen direktiivin liitteessä I luoteltuihin ryhmiin. Lisäksi tämän

saman direktiivin liitteessä II olevan ensimmäisen sarakkeen otsikkona on "Ryhmät ja esimerkkejä yksittäisistä tuotteista, joihin jäämien enimmäismääriä sovelletaan", ja useissa tässä liitteessä mainittujen tuotteiden ryhmissä tai alaryhmissä on tuotteiden luettelon lopussa nimike "Muut".

22 Tästä seuraa, kuten Suomen hallitus ja Euroopan yhteisöjen komissio esittävät ja toisin kuin Gavrielides ja Kreikan hallitus ensisijaisesti esittävät, että se seikka, että tiettyä tuotetta ei mainita direktiivin 90/642 liitteessä, ei sellaisenaan estä kyseisen direktiivin soveltamista tähän tuotteeseen. On kuitenkin vielä tutkittava, voidaanko kyseinen tuote rinnastaa johonkin direktiivissä 90/642 nimenomaisesti mainittuun tuotteeseen tai tuoteryhmään sovellettaessa torjunta-ainejäämien enimmäismääriä koskevaa lainsäädäntöä.

23 Tämän tutkimisessa on otettava huomioon kyseisen direktiivin päätarkoitus, jona sen kuuden ensimmäisen perustelukappaleen mukaan — ja kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 32 ja 33 kohdassa esittänyt — on sovittaa yhteen toisaalta tarve suojata tehokkaasti kasveja ja kasvituotteita haitallisilta organismeilta ja rikkaruohoilta, jotta taataan yhteisön kasvituotanto ja yhteisön maatalouden tuottavuus, ja toisaalta tarve suojata ihmisten tai eläinten terveyttä sekä ympäristöä torjunta-aineiden haitallisilta vaikutuksilta.

24 Niinpä tuotteen, jota ei mainita direktiivin 90/642 liitteissä, lukeminen näissä liitteissä mainittuun tuoteryhmään tai tuotteiden alaryhmään edellyttää, kuten komissio esittää kirjallisissa huomautuksissaan, että tästä tuotteesta, jota ei mainita näissä liitteissä, on ensin tehty tieteellinen arviointi, joka perustuu tämän tuomion edellisessä kohdassa mainittujen kahden vaatimuksen tasapuoliseen huomioon ottamiseen ja josta ilmenee, että näiden kahden edellytyksen valossa kyseiseen tuotteeseen voidaan soveltaa torjunta-ainejäämien niitä enimmäismääriä, jotka on vahvistettu sille tuoteryhmälle tai tuotteiden alaryhmälle, johon kyseinen tuote aiotaan luokitella.

25 Ennakolta suoritettavan tieteellisen arvioinnin tarve vahvistetaan direktiivin 90/642 13. perustelukappaleessa, jonka mukaan torjunta-ainepitoisuuksien pakollisten enimmäismäärien vahvistaminen "edellyttää pitkähköä teknistä valmistelua".

26 Pääasian osalta on todettava, että komission toimittamien tietojen mukaan niistä suotuisista ja haitallisista vaikutuksista, joita torjunta-aineilla on viininlehtiin, ei tähän mennessä ole tehty ainoatakaan tieteellistä arviointia, joten näitä viininlehtiä ei saada luokitella lehtivihannesten ja yrttien ryhmässä olevassa yrttien alaryhmässä olevaan nimikkeeseen "Muut", kuten Suomen hallitus haluaisi tehdä, tai marjojen ja pienten hedelmien ryhmässä olevaan syötäväksi tarkoitettujen ja viinin valmistuksessa käytettävien viinirypäleiden alaryhmään, kuten Gavrielides ja Kreikan hallitus toissijaisesti vaativat.

27 Sen väitteen osalta, jonka mukaan viininlehdet mahdollisesti kuuluvat yrttien alaryhmään, on lisättävä, että viininlehdet eroavat direktiivin 90/642 liitteissä I ja II esimerkkeinä mainituista yrteistä eli kirvelistä, ruohosipulista, persiljasta ja yrttiselleristä siltä osin kuin kyse on morfologiasta, kulutustavasta sekä viljelyä ja haitallisille organismeille altistumista koskevista olosuhteista, ja nämä erot estävät soveltamasta viininlehtiin yrttien osalta vahvistettuja torjunta-ainejäämien enimmäismääriä, kun tälle ei tällä hetkellä ole olemassa tieteellistä tukea.

28 Väitteidensä tueksi Suomen hallitus vetoaa asiakirjaan, jonka otsikkona on "Classification of (minor) crops not listed in the Appendix of Council Directive 90/642/EEC", jonka sivuilla 107 ja 108 viininlehdet samaistetaan yrtteihin.

29 Tämä asiakirja on liitteenä 22.7.1997 päivätyssä komission ohjeellisessa asiakirjassa, jonka otsikkona on "Guidelines for the generation of data concerning residues as provided in Annex II, part A, section 6 and Annex III, part A, section 8 of directive 91/414/EEC concerning the placing of plant protection products on the market".

30 Tämä asiakirja, johon Suomen hallitus vetoaa, ei kuitenkaan voi horjuttaa edellä tehtyä analyysiä.

31 Kuten komission toimittamista tiedoista ilmenee, tässä asiakirjassa nimittäin ilmaistaan yksinomaan komission yksiköiden näkemys eikä pysyvän kasvinsuojelukomitean, joka ei vielä ole ottanut siihen kantaa, näkemystä. Tehtäväksi ehdotettu rinnastaminen ei näin ollen perustu mihinkään tieteelliseen arviointiin.

32 Lisäksi on todettava, että kuten 22.7.1997 päivätyn ohjeellisen asiakirjan, jonka liitteenä mainittu asiakirja on, otsikosta ilmenee, kyseinen rinnastaminen liittyy tiettyyn täsmälliseen oikeudelliseen kehykseen eli kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta 15 päivänä heinäkuuta 1991 annettuun neuvoston direktiiviin 91/414/ETY (EYVL L 230, s. 1).

33 Tämän direktiivin liitteessä I on luettelo tehoaineista, joiden sisällyttäminen kasvinsuojeluaineisiin on sallittua. Toisin kuin direktiivissä 90/642, tässä direktiivissä ei kuitenkaan vahvisteta enimmäismääriä niiden tehoaineiden, joihin sitä sovelletaan, jäämille. Kuten komissio esittää kirjallisissa huomautuksissaan, direktiivin

91/414 4 artiklan 1 kohdassa asetetaan periaate, jonka mukaan tällaisia aineita sisältävien kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisen edellytyksenä on kyseisen jäsenvaltion etukäteen antama lupa, ja kyseisen jäsenvaltion on, jos se on väliaikaisesti määrittänyt jäämille enimmäismäärät, annettava nämä enimmäismäärät tiedoksi komissiolle sen tutkimiseksi, voidaanko ne hyväksyä.

34 Tässä yhteydessä viininlehtien samaistamisessa yrtteihin, mitä ehdotetaan tämän tuomion 28 kohdassa mainitussa asiakirjassa, on kyse — kuten ilmenee niiden "Suuntaviivojen" otsikosta, jonka liitteenä tämä asiakirja on — niiden tietojen, jotka on kerätty valvotuissa testeissä ja jotka koskevat kyseisen aineen tai tuotteen jäämien käyttäytymistä käsitellyissä tuotteissa, elintarvikkeissa ja rehuissa tai niiden pinnalla, toimittamisesta esitettäessä asiakirjat, jotka koskevat uuden tehoaineen sisällyttämistä direktiivin 91/414 liitteeseen I, tai asiakirjat, joita tarvitaan kasvinsuojeluaineen markkinoille saattamisen hyväksymiseksi, direktiivin liitteessä II olevan A osan 6 kohdan tai kyseisen direktiivin liitteessä III olevan A osan 8 kohdan mukaisesti.

35 Tällaista rinnastusta, joka on ajateltu tehtäväksi ainoastaan kerättäessä direktiivin 91/414 yhteydessä tietoja niiden testien tuloksista, jotka liittyvät tehoaineiden tai kasvinsuojeluaineiden jäämien käyttäytymiseen elintarvikkeiden tai käsiteltyjen tuotteiden pinnalla, ei voida tieteellisen tuen puuttuessa ulottaa torjunta-ainejäämien enimmäismäärien vahvistamisen alalle, jota direktiivi 90/642 koskee.

36 Tästä seuraa, että sovellettaessa direktiiviä 90/642 viininlehtiä ei voida rinnastaa yrtteihin.

37 Sen väitteen osalta, jonka mukaan viininlehdet on mahdollista rinnastaa viinirypäleisiin, on vielä huomautettava ensinnäkin, että alaryhmä "Syötäväksi tarkoitetut ja viinin valmistuksessa käytettävät viinirypäleet" sisältää "Syötäväksi tarkoitetut viinirypäleet" ja "Viinin valmistukseen käytettävät viinirypäleet". Kyseisessä alaryhmässä ei ole nimikettä "Muut", mikä johtaa ajattelemaan, että tämän alaryhmän sisältämien tuotteiden luettelo on tyhjentävä, mikä estää sen, että muiden tuotteiden, kuten viininlehtien, katsottaisiin kuuluvan tähän alaryhmään.

38 Toiseksi on huomautettava, että "Marjojen ja pienten hedelmien" ryhmässä, johon "Syötäväksi tarkoitettujen ja viinin valmistuksessa käytettävien viinirypäleiden" alaryhmä kuuluu, torjunta-ainejäämien enimmäismääriä sovelletaan direktiivin 90/642 liitteessä I olevan kolmannen sarakkeen mukaan "koko tuotteeseen". Tämä täsmennys estää sen, että edellä mainittuun tuoteryhmään katsottaisiin kuuluviksi tietyn kasvin osat, kuten esimerkiksi viininlehdet, jotka on irrotettu kyseessä olevasta marjasta tai pienestä hedelmästä.

39 Kolmanneksi on todettava, että viininlehtien ja viinirypäleiden väliset erot tukevat tätä tulkintaa. Sen lisäksi, että näiden kahden tuotteen kulutustavat ovat hyvin erilaiset, ne poikkeavat toisistaan, kuten komissio kirjallisissa huomautuksissaan esittää, morfologiansa osalta ja siten sen osalta, minkälainen taipumus niillä on kerätä torjunta-ainejäämiä, sekä niiden korjuuta koskevien olosuhteiden osalta ja näin ollen sen osalta, kuinka kauan ne ovat altistuneina haitallisille organismeille.

40 Tästä seuraa, että sovellettaessa direktiiviä 90/642 viininlehtiä ei voida rinnastaa syötäväksi tarkoitettuihin viinirypäleisiin ja viinin valmistukseen käytettäviin viinirypäleisiin.

41 Edellä esitetyn perusteella on katsottava, että direktiiviä 90/642 ei sovelleta viininlehtiin.

42 Näin ollen ennakkoratkaisupyynnön esittäneelle tuomioistuimelle on vastattava, että direktiiviä 90/642 ei sovelleta viininlehtiin.

Oikeudenkäyntikulut

43 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Torjunta-ainejäämien enimmäismäärien vahvistamisesta tietyille kasvikunnasta peräisin oleville tuotteille, mukaan lukien hedelmät ja vihannekset, 27 päivänä marraskuuta 1990 annettua neuvoston direktiiviä 90/642/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 22.6.2000 annetulla komission direktiivillä 2000/42/EY, ei sovelleta viininlehtiin.

Allekirjoitukset